

LAISVĖS PARTIJOS
IV – ASIS SUVAŽIAVIMAS

PROTOKOLAS

2024 m. sausio 20 d.

Vilnius

Laisvės partijos Suvažiavimas vyko 2024 m. sausio 20 d., 13.30–17.30 val., „Talent Garden Vilnius“ konferencijų salėje (Vilniaus g. 33).

Suvažiavimo pirmininkai: Daniel Ilkevič, Agnė Vaiciukevičiūtė, Arūnas Šileris.

Suvažiavimo sekretorė: Lauryna Dalmotaitė.

DARBOTVARKĖ:

- 12.45 – 13.30 Dalyvių ir svečių registracija
- 13.30 – 13.45 Suvažiavimo atidarymas
- 13.45 – 13.50 Darbotvarkės ir pirmininkaujančių tvirtinimas
- 13.50 – 13.55 Mandatų ir balsų skaičiavimo komisijos bei sekretoriato tvirtinimas
- 13.55 – 14.00 Mandatų komisijos pranešimas dėl delegatų skaičiaus
- 14.00 – 14.10 Partijos pirmininkės žodis
- 14.10 – 14.30 Svečių pasisakymai ir sveikinimai
- 14.30 – 15.00 Kandidato į LR Prezidentus ir jo rinkimų programos tvirtinimas
- 15.00 – 15.30 Pertrauka
- 15.30 – 16.30 Politinė diskusija
- 16.30 – 16.35 Politinės rezoliucijos pristatymas ir tvirtinimas
- 16.35 – 17.00 Europos Parlamento rinkimų programos ir kandidatų sąrašo tvirtinimas
- 17.00 – 17.25 Kiti klausimai ir pasisakymai
- 17.25 – 17.30 Suvažiavimo uždarymas
- 18.00 – 22.00 Suvažiavimo vakarinė dalis

- 1. VYKSTA:** Suvažiavimo vedėjų prisistatymas, giedamas Lietuvos Respublikos himnas.
- 2. VYKSTA:** Suvažiavimo dalyvius sveikina Laisvės partijos užsienio skyrių nariai (video).
- 3. SVARSTYTA:** Suvažiavimo darbotvarkės ir pirmininkų tvirtinimas.

SIŪLOMA:

1. Pristatoma Suvažiavimo darbotvarkė, kurią siūloma tvirtinti bendru sutarimu;
2. Siūloma Suvažiavimo pirmininkais tvirtinti: Daniel Ilkevič, Agnę Vaiciukevičiūtę, Arūną Šilerį.

NUTARTA (bendru sutarimu):

1. Tvirtinti pristatytą Suvažiavimo darbotvarkę;
2. Suvažiavimo pirmininkais patvirtinti: Daniel Ilkevič, Agnę Vaiciukevičiūtę, Arūnas Šileris.

- 4. SVARSTYTA:** Mandatų komisijos, balsų skaičiavimo komisijos bei sekretoriato tvirtinimas.

SIŪLOMA:

1. Mandatų komisiją sudaryti iš trijų narių. Siūlomi asmenys: Žaneta Ševčenko, Lauryna Dalmotaitė ir Jekaterina Smirnova.
2. Balsų skaičiavimo komisiją sudaryti iš trijų narių. Siūlomi asmenys: Gintvilė Bagdonavičiūtė, Mantvydas Šemeta ir Laurynas Ruskonis.
3. Suvažiavimo sekretore siūloma Lauryna Dalmotaitė.

NUTARTA (bendru sutarimu):

1. Patvirtinti Suvažiavimo mandatų komisijos nariai: Žaneta Ševčenko, Lauryna Dalmotaitė ir Jekaterina Smirnova.
2. Patvirtinti balsų skaičiavimo komisijos nariai: Gintvilė Bagdonavičiūtė, Mantvydas Šemeta ir Laurynas Ruskonis.
3. Suvažiavimo sekretore patvirtinta Lauryna Dalmotaitė.

5. VYKSTA: Mandatų komisijos pranešimas dėl Suvažiavimo delegatų skaičiaus
Mandatų komisijos atstovė Žaneta Ševčenko praneša, jog išduota 111 mandatų. Kvorumas suformuotas.

6. VYKSTA: Laisvės partijos Pirmininkės Aušrinės Armonaitės kalba.
Lietuvos liberalaus jaunimo organizacijos Pirmininkės Izidės Marcinkutės sveikinimo žodis.
ALDE koprezidento Ilhan Kyuchyuk sveikinimo žodis.

7. SVARSTYTA: Laisvės partijos kandidato į Lietuvos Respublikos Prezidentus ir jo rinkimų programos tvirtinimas.

SIŪLOMA:

1. Tvirtinti Laisvės partijos kandidato į LR Prezidentus Dainiaus Žalimo kandidatūrą ir rinkimų programą.

NUTARTA (bendru sutarimu):

1. Patvirtinti Laisvės partijos kandidato į LR Prezidentus Dainiaus Žalimo kandidatūrą ir rinkimų programą.

8. VYKSTA PERTRAUKA

9. VYKSTA: Politinė diskusija „Tik nereikia mūsų gąsdinti: koks Lietuvos saugumo planas“.

Dalyviai: Seimo vicepirmininkas Vytautas Mitalas, sociologas Paulius Godvadas, gynybos apžvalgininkas Aleksandras Matonis, VU TSPMI direktorė prof. Margarita Šešelgytė, gynybos technologijų investuotojas Rokas Tamošiūnas.

10. SVARSTYTA: Politinės rezoliucijos pristatymas ir tvirtinimas (pristato V. Mitalas)

SIŪLOMA:

1. Tvirtinti Laisvės partijos Gynybos ir gynybos finansavimo rezoliuciją:

Laisvės partija pasisako už Lietuvos gynybos investicijų didinimą iki 3 proc. nuo BVP nuo 2026 m. Gynybos finansavimą partija siūlo didinti pirmiausiai išaldant valstybės administravimui skiriamų išlaidų augimą. Partija siūlo inicijuoti savanorišką gynybos stiprinimo prenumeratą fiziniams asmenims bei specialias priemones skatinti įmones remti gynybą.

NUTARTA (bendru sutarimu):

1. Patvirtinti Laisvės partijos Gynybos ir gynybos finansavimo rezoliuciją.

11. SVARSTYTA: Europos Parlamento rinkimų programos ir kandidatų sąrašo tvirtinimas (pristato M. Matijošaitis)

SIŪLOMA:

1. Tvirtinti Laisvės partijos Europos Parlamento rinkimų programą ir kandidatų sąrašą.

NUTARTA (bendru sutarimu):

1. Patvirtinti Laisvės partijos Europos Parlamento rinkimų programą ir kandidatų sąrašą.

Kandidatai į Europos Parlamentą:

1. Dainius Žalimas	14. Ligita Šapranavičiūtė
2. Remigijus Šimašius	15. Brigita Guobė
3. Vytautas Mitalas	16. Raivydas Rakauskas
4. Monika Ošmianskienė	17. Rokas Garliauskas
5. Agnė Vaiciukevičiūtė	18. Gražvyda Petrikaitė
6. Marius Skuodis	19. Skirmantas Tumelis
7. Artūras Žukauskas	20. Marius Dijokas
8. Marius Matijošaitis	21. Zakiras Medžidovas
9. Kasparas Adomaitis	22. Vytenis Jakas
10. Daniel Ilkevič	23. Vytis Maleckas
11. Karolis Žemaitis	24. Vasilij Savin
12. Birutė Andruškaitė	25. Povilas Skrodenis
13. Tomas Gulbinas	26. Mindaugas Skaraitis
	27. Tomas Piesarskas

Pirmininkai:

Daniel Ilkevič

Agnė Vaiciukevičiūtė

Arūnas Šileris

Sekretorė:

Lauryna Dalmotaitė

DAINIUS ŽALIMAS

PREZIDENTAS – TEISINGAS VISIEMS!

PROGRAMA

Konstitucija įpareigoja Respublikos Prezidentą būti ištikimą Lietuvos Respublikai ir Konstitucijai, sąžiningai eiti savo pareigas ir būti visiems lygiai teisingą. Toks turi būti stiprios, šiuolaikiškos, veržlios ir kuriančios Lietuvos valstybės vadovas.

Būti teisingu visiems Prezidentu dabartinėmis nelengvomis mūsų valstybei sąlygomis pirmiausia reiškia tris principus — pagarbą, drąsą ir atvirumą. Jais vadovaujantis bus atkurtas laisvus piliečius telkiantis Prezidento institucijos autoritetas.

Tokiu Prezidentu įsipareigoju būti.

DRĄSĖ IR RYŽTINGA UŽSIENIO POLITIKA

Užsienio politika turi tarnauti šalies saugumo ir gerovės stiprinimui, teise ir teisingumu grindžiamos tarptautinės tvarkos kūrimui. Prezidentas turi užtikrinti drąsą, ryžtingą ir vieningą Lietuvos poziciją tarptautinėje arenoje. Aktyviai sieksiu, kad mūsų nacionaliniai interesai atsispindėtų strateginių sąjungininkų, ypač JAV, Vokietijos, Lenkijos, Baltijos ir Šiaurės šalių, darbotvarkėje bei būtų veiksmingai įgyvendinami kartu su jomis.

Mano prioritetai:

- **Lyderystė Europos Sąjungoje ir NATO** — Lietuva privalo būti ES ir NATO politikos formavimo smaigalyje: kalbėti vieningu balsu, aktyviai teikti siūlymus, ginti savo interesus naudodamasi narystės ES ir NATO teikiamomis galimybėmis. Svarbiausias Lietuvos interesus — visapusiška ir nuosekli tarptautinės bendruomenės parama Ukrainos savignybei nuo agresijos. Lietuvos lyderystė labai svarbi siekiant Ukrainos narystės ES ir NATO, Moldovos narystės ES ir transatlantinės integracijos perspektyvos, spartesnės Sakartvelo pažangos veiksmingos demokratijos įtvirtinimo bei europinės ir transatlantinės integracijos kelyje. Kad užsienio politika būtų sėkminga, turime būti vieningi ir tarptautinėje erdvėje kalbėti vienu balsu su Lietuvos strateginiais partneriais. Todėl palaikysiu nuolatinį ir visapusišką dialogą su Vyriausybe, Seimu, Užsienio reikalų ministerija. Diplomatai neturi tapti politinių kovų įkaitais, svarbios pozicijos strateginėse ambasadose neturi būti „išaldytos“ ištisus metus.
- **Laisvės gynėjas** — teisės viršenybė, demokratija ir žmogaus teisėmis grindžiamos civilizacijos gynimas ir stiprinimas. Agresyvus karas prieš Ukrainą, Rusijos aljansai su Iranu ir Šiaurės Korėja bei kitais pasaulio autoritariniais režimais ir teroristinėmis organizacijomis, globalios komunistinės Kinijos ambicijos, diktatūrų stiprėjimas ir plėtra žymi naują pasaulio pasidalijimą: vienoje pusėje stovi liberalios demokratijos su sąjungininkais, siekiančios išsaugoti civilizuotomis taisyklėmis, žmogaus teisių apsauga, tarptautinės teisės viršenybė ir demokratinis valdžios legitimumas grįstą pasaulį; kitoje pusėje — jėga ir stipresniojo teise besiremianti Rusijos ir Kinijos bei jų remiamų tironijų ašis. Lietuvos nacionalinis interesus — veiksmingas prisidėjimas prie pastangų kurti ir stiprinti vieningą ir ryžtingą laisvąjį pasaulį nuo JAV ir Europos iki Australijos, Japonijos ir Taivano. Kad Europoje ir Lietuvos kaimynystėje nebūtų „juodųjų skylių“, būtina tęsti paramą Baltarusijos pilietinei visuomenei ir laisviems nuo rašizmo Rusijos demokratinės opozicijos lyderiams, derinant tai su Lietuvos nacionalinio saugumo užtikrinimo poreikiais. Turime reikalauti Rusijos ir Baltarusijos atsakomybės už agresiją ir kitus tarptautinius nusikaltimus, rašizmo („rusų pasaulio“ ideologijos) plataus tarptautinio pasmerkimo, specialaus tarptautinio tribunolo agresijai prieš Ukrainą steigimo, išaldytų Rusijos pinigų panaudojimo Ukrainos atstatymui. Negalime leisti pamiršti ir atsakingų už A. Lukašenkos režimo nusikaltimų žmoniškumui asmenų atsakomybės, skatinant taikyti universalios jurisdikcijos mechanizmus ir keliant specialaus tribunolo iniciatyvą. Mums gyvybiškai svarbu, kad tarptautiniuose santykiuose veiktų tarptautinės teisės viršenybė, nes ji yra pagrindinis mažesnių valstybių įrankis, kartu ir ES bei NATO veiklos principas.
- **Aktyvi ekonominė diplomatija** — negalime sėdėti rankų sudėję naujomis tarptautinės ekonomikos sąlygomis. Prezidento autoritetas leidžia dirbti, kad į Lietuvą būtų pritraukta daugiau vakarietiškoji įmonių, o mūsų verslui užsienyje atsidadytų kuo daugiau durų, be kita ko, ir naujose rinkose. Prezidentas turi ne tik kelti uždavinius Vyriausybei ir ambasadoms bei juos kritikuoti, bet ir pats imtis lyderystės ekonominėje diplomatijoje — padėti verslams užmegzti kontaktus su užsienio partneriais, kviesti gerus atlyginimus mokančias įmones į Lietuvą, siūlyti joms plėtros variantus, taip pat įspėti apie atrodančių patraukliomis ir greitai atsiperkančiomis investicijų riziką diktatūrai valdomose šalyse.

LYDERYSTĖ GYNYBOS POLITIKOJE

Daugelis sprendimų Prezidento kompetencijos srityse — valstybės gynybos ir užsienio politikos — yra neišvengiamai nulemti Rusijos tęsiamo agresyvaus karo prieš Ukrainą ir su juo susijusios sudėtingos geopolitinės situacijos bei hibridinio pobūdžio rizikos veiksnių. Prezidento lyderystė yra būtina, siekiant laiku ir deramai atsakyti į besikeičiančias karines grėsmes ir kitus iššūkius nacionaliniam saugumui.

Mano prioritetai:

- **Daugiau realaus dėmesio ir lėšų krašto gynybai:** Svarbiausia užduotis — sustiprinti Lietuvos kariuomenės ir kitų ginkluotųjų pajėgų kovinę galią, užtikrinti jos aukštą parengtį ir budrumo lygį, aprūpinti ją moderniausia, didelio tikslumo technologijų ginkluote, sukaupti šalies ir kolektyvinei gynybai būtinas atsargas, išvystyti tam reikalingą infrastruktūrą, taip pat plėtoti žvalgybos ir kontržvalgybos, kibernetinės paramos ir informacinių operacijų pajėgumus. Saugumo aplinkai toliau komplikuojantis, būtina stiprinti gynybos finansavimą — tam reikia nuosekliai didinti gynybos biudžetą ir nuo 2025 m. skirti ne mažiau kaip 3 proc. BVP krašto apsaugos finansavimui bei planuoti tolesnį jo didinimą. Esminė sąlyga atgrasyti priešą — užtikrinti kuo didesnę ir kuo spartesnę nuolatinę NATO sąjungininkių karių, ginkluotės sistemų ir technikos dislokavimą Lietuvoje. Tam reikia, neįsivieliant į ilgai trunkančias biurokratinės procedūras, užtikrinti sąjungininkėms reikalingą infrastruktūrą ir jos palaikymą.
- **Atsakingas ir veiksmingas gynybai skiriamų lėšų naudojimas:** Prezidentas privalo lyderiauti, inicijuojant ir priimant svarbius gynybos sprendimus. Ypač — dėl gynybai skiriamų pinigų panaudojimo aiškių prioritetų. Tam tikras vis didesnis BVP procentas krašto apsaugai neturi būti laikomas gėriu savaime, nesigilinant į tai, kam jis naudojamas. Atviroje diskusijoje su skirtingas nuomones turinčiais ekspertais ir pasitelkiant Valstybės gynimo tarybą turi būti rasti geriausi ir efektyviausi krašto apsaugos lėšų panaudojimo būdai. Be NATO sąjungininkių pajėgų dislokavimui būtinų lėšų, kitus gynybos finansavimo prioritetus turi lemti mokymasis iš karo Ukrainoje pamokų, kurios rodo, jog tradicinė karinė technika tampa vis labiau pažeidžiama šiuolaikinių karybos priemonių. Todėl daugiau lėšų būtina skirti išmaniajai, prisitaikančiai prie karo iššūkių ir didesnį efektą turinčiai ginkluotei — tikslesnei toliašaudei artilerijai, oro gynybos nešiojamoms ir raketų sistemoms, antidroniniams ginklams, bepiločiams orlaiviams, ypač santykinai mažai kainuojantiems, bet priešui apčiuopiamą žalą darantiems žvalgybiniais ir smogiamiesiems dronams, kibernetinės paramos įrankiams. Lietuva bus saugesnė, kai ne tik galės įsigyti kitur gaminamų modernių ginklų, bet ir pati juos kurs. Kartu su Vyriausybe turime padėti dar labiau sustiprėti Lietuvos gynybos pramonei. Jau dabar gaminame komponentus, naudojamus ginkluotėje — lazerius, optikos priemones, puslaidininkius, antidroninius ginklus. Žinoma, stipri ir patikima kariuomenė neįmanoma be vakarietiškos kultūros dvasia išugdytų vadų ir karininkų.
- **Gynyba — visų reikalas:** Šalia stiprios profesionaliosios kariuomenės Lietuva turi plėsti galimybes visiems to norintiems piliečiams prisijungti prie valstybės pasirengimo ginkluotai gynybai, taip pat atsako nekonvencinio pobūdžio grėsmėms. Būtina reikšmingai sustiprinti veiksmingos teritorinės gynybos pagrindą — Krašto apsaugos savanorių pajėgas ir ypač Lietuvos šaulių sąjungą, užtikrinant jų kiekybinį augimą (Lietuvos šaulių sąjungą iki dešimtmečio pabaigos turi sudaryti 50 tūkst. narių), geresnį aprūpinimą ir apginklavimą bei parengimą. Saugumo situacijai negerėjant, būtina rengtis visuotinės karo prievolės realiam įgyvendinimui kartu su alternatyviąja krašto apsaugos tarnyba, kuri turi suteikti galimybes šiuolaikinei gynybai panaudoti šią civilinio pobūdžio tarnybą pasirinkusių išsilavinimo potencialą.

NEPRIKLAUSOMI, PROFESIONALŪS IR ATVIRI TEISMAI

Teisė ir teisingumas yra šiuolaikinės valstybės pagrindas. Prezidento konstitucinė pareiga yra pagal savo kompetenciją įgalinti teismine valdžią, kad ji galėtų vykdyti teisingumą nepriklausomai, profesionaliai, efektyviai ir atsakingai. **To siekdamas vadovausiuosi šiais principais:**

- **Teismų nepriklausomybė** — nepajudinama vertybė. Tačiau teismų nepriklausomumas neturi būti suvokiamas kaip privilegija. Tai — instrumentas, skirtas tam, kad teisėjas galėtų profesionaliai atlikti savo darbą — tinkamai vykdyti teisingumą. Prezidento lyderystė taip pat turi būti nukreipta į pagarbos teismams ir jų priimtiems sprendimams didinimą visuomenėje.

- **Profesionalumas.** Prezidento konstitucinė atsakomybė — formuoti profesionalių teisėjų korpusą, kuris užtikrintų teisės viršenybę, tiesioginį Konstitucijos taikymą, viešojo intereso ir žmogaus teisių gynybą. Įvairiapusė patirtis, siekiant teisėjo profesijos, turi būti vertybė. Nuolatinis privalomas kompetencijos — tiek profesinės teisinės, tiek bendrųjų gebėjimų tobulinimas — turi būti neatsiejamas nuo teisėjo profesijos. Stagnacija nėra teisėjo profesionalo atributas. Priešingai, žengimas koja kojon su vis spartesniais pokyčiais, nuolat įgyjant naujų žinių, yra profesionalumo požymis. Tam būtina optimizuoti teisėjų darbo krūvius ir plėsti teisėjų privalomo mokymo modelį.
- **Realus ir veiksmingas teisingumas.** Šiuo metu yra laisvos maždaug 10 proc. teisėjų vietų, nes Prezidentas nerodo deramo dėmesio teismų komplektavimui. Todėl operatyvus viso teisėjų korpuso suformavimas bus mano veiklos prioritetas. Uždelstas teisingumas nėra realus teisingumas. Teisėjų atrankos skaidrinimas ir spartinimas, teisėjo profesijos patrauklumo didinimas, efektyvus bendradarbiavimas su Teisėjų taryba ir Nacionaline teismų administracija, įsiklausymas į kiekvieno teismų bendruomenės nario problemas yra atsakingo Prezidento požiūrio į jo konstitucinę atsakomybę šioje srityje elementai.
- **Atvirumas ir atskaitomybė visuomenei.** Teisėjai turi jaustis visuomenės dalimi, ir komunikacija turėtų tapti kiekvieno teismo, kartu ir kiekvieno teisėjo, darbo dalis. Žmonės bijo, atmeta, ignoroja, nepasitiki tuo, ko nesupranta. Tad teismų sprendimai turi tapti ne tik žinomi, bet ir, kiek įmanoma, suprantami visiems to norintiems. Teismų uždarumas turi tapti negrįžtama praeitimi. Sieksiu, kad teisėjo veidas taptų visuomenės pasitikėjimo ženklu.
- **Atsakomybė.** Pasirinkta teisėjo profesija ir duota priesaika įpareigoja. Aukščiausių profesinių, etikos ir moralės principų laikymasis turi tapti kiekvieno teisėjo kasdienybe, o jų pažeidimas lemti griežtą atsaką. Todėl negali būti toleruojami teisėjų atvira nekompetencija ir apšvaistymas, pažeidimų dangstymas, korupcijos apraiškos.

KONSTITUCIJOS IR ŽMOGAUS TEISIŲ APSAUGA

Pagal Konstituciją, pagarba kiekvieno žmogaus orumui yra būtinas demokratijos elementas. Todėl kovosiu, kad būtų realiai ginamas kiekvieno žmogaus orumas, kad visi mūsų valstybėje jaustųsi vienodai svarbūs, kad išsiskindytų stereotipai ir baimės nekaustyti žmonių kūrybiškumo, kad būtų paisoma konstitucinio pasaulietinės valstybės imperatyvo. Gindamas Konstituciją, būsiu aktyvus teisėkūroje pasinaudodamas visomis tam Prezidentui suteiktomis konstitucinėmis galiomis — įstatymų leidybos iniciatyva, teise gražinti Seimui pakartotinai svarstyti jo priimtą įstatymą (veto teise), teise kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Vyriausybės aktų konstitucingumo patikros. Teisėkūros kokybė, ypač teisės viršenybės, teisėtų lūkesčių ir teisinio tikrumo reikalavimų paisymas, bus ypatingo mano dėmesio objektas.

Kiti mano prioritetai stiprinant atvirą pilietinę visuomenę bus šie:

- **Atvirumas ir tolerancija.** Valstybė turi veiksmingai vykdyti savo pareigą užkirsti kelią neapykantai: homofobijai, mizoginijai, antisemitizmui, taip pat smurto, kitokios prievartos ir diskriminacijos kurstymui. Ypatinga Prezidento atsakomybė — neleisti tarptautinio autoritarizmo ir totalitarizmo tendencijoms. Prezidento institucija formuos įvairovės, tolerancijos, atvirumo standartais grįstą žmogaus teisių politiką. Skatinsiu Seimą imtis efektyvių įstatymų leidybos priemonių ir reikiamų tarptautinių sutarčių ratifikavimo, tarp jų ir Stambulo konvencijos, kad būtų užkirstas kelias smurtui ir diskriminacijai lyties pagrindu. Pagarba žmogaus teisėms taip pat apima valstybės paramą jautresnėms visuomenės grupėms, be kita ko, įgalinant moteris, ginant geriausias vaiko interesus, visavertiškai integruojant neįgaliuosius, užtikrinant orią senatvę senjorams, šalinant diskriminaciją seksualinės orientacijos pagrindu.
- **Visų šeimų lygybė.** Konstitucijoje įtvirtinta visų šeimų lygybė, todėl imsiuosi veiksmų, kad nebebūtų žeminamos šeimos, kuriose auginami vaikai nesusituokusių ar išsiskyrusių tėvams. Raginsiu Seimą kuo greičiau susitarti ir įgyvendinti Konstituciją įstatymu pripažįstant bei apsaugant civilinės sąjungos (partnerystės) pagrindu sukurtus šeimos santykius.
- **Aktyvios pilietinės visuomenės stiprinimas.** Tokia visuomenė yra mūsų Konstitucijos preambulėje įtvirtintas siekis, nes ji yra valstybės stuburas. Todėl skatinsiu ir remsiu pliuralistinei demokratijai stiprinti ir žmogaus teisėms ginti skirtas iniciatyvas, be kita ko, didinančias visuomenės atsparumą dezinformacijai, karo propagandai, neapykantai, politiniam populizmui ir korupcijai, taip pat plėtojančias nevyriausybinių organizacijų veiklą ir socialinį solidarumą.
- **Lietuvos piliečių nebus per daug,** todėl palaikau referendumą dėl daugybinės pilietybės ir sieksiu, kad draugiškose šalyse gyvenanti išsiviję liktų mūsų valstybės dalimi. Kartu būtina iki minimumo sumažinti galimybes Lietuvos piliečiams turėti priešiškus valstybių pilietybę.

- **Savivaldos ir bendruomeniškumo stiprinimas.** Konstitucija realiai neveiks ir žmogaus teisės bus deklaratyvios be stiprios savivaldos ir vietos bendruomenių, kuriose išugdomos laisvos ir kūrybingos asmenybės. Turi būti siekiama tolygios šalies regionų plėtros, veiksmingos Rytų Lietuvos regionų integracijos į šalies gyvenimą išsaugant ten gyvenančių tautinių bendrijų savitumą. Prireikus Prezidentas turi būti savivaldos ir vietos bendruomenių balsu kalbantis su Seimu ir Vyriausybe. Tačiau taip pat negali būti toleruojami „vietos kunigaikščiai“ ir oligarchizacijos tendencijos.
- **Aukšta politinė kultūra.** Konstitucija yra piliečių lygybės, o ne privilegijų aktas. Todėl valstybės institucijos turi prisiminti, kad jos tarnauja žmonėms, o ne atvirkščiai. Pagarba žmogaus teisėms ir lygiateisiškumui turi realiai būti ne tik Prezidento, bet ir kiekvienos kitos valstybės institucijos bei pareigūno veiklos pagrindu. Rodysiu tam pavyzdį desakralizuodamas Prezidento institutą — Prezidentas turi būti pirmas tarp lygių, o ne aukščiau kitų. Ginsiu kitų valstybės ir savivaldos institucijų, teismų, žiniasklaidos nepriklausomumą. Skatinsiu politinę kultūrą, kurioje nebūtų vietos teisiniam nihilizmui, korupcijai, melui, pažadų netesėjimui, nomenklatūriniam valdymo įpročiams, finansiniam neatsakingumui.

Tiesioginės Prezidento galios yra ribotos pagal Konstituciją pirmiausia Vyriausybei pavestose valstybės reikalų tvarkymo srityse, tačiau Prezidentas savo autoritetu ir nuomonės lyderyste privalo prisidėti prie žmonių svarbių klausimų sprendimo, telkti bendram darbui Vyriausybę ir kitas valstybės institucijas bei nevyriausybinių sektorių.

ATSAKINGA, Į ŽMOGŲ ORIENTUOTA SVEIKATOS IR SOCIALINĖ POLITIKA

Sveikas, išsilavinęs, kultūringas ir kūrybingas žmogus — valstybės sėkmingos ateities pagrindas. Sveikatos priežiūra ir socialinė rūpyba — žmogaus baziniai poreikiai, kuriuos užtikrinti Konstitucija įpareigoja valstybę. Senėjanti visuomenė bei augantys gyventojų lūkesčiai sveikatos priežiūrai ir socialiniai rūpybai kels rimtus iššūkius, kuriuos galėsime įveikti tik sistemškai pertvarkę ir integravę šias sritis.

Todėl mano prioritetai yra šie:

- **Sveikatos ir socialinės politikos integravimas.** Sieksiu visų politinių jėgų susitelkimo ir susitarimo nacionaliniu lygiu dėl šalies sveikatos ir socialinės politikos ateities. Skatinsiu sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų glaudesnę integraciją panaikinant esamas „pilkas zonas“, šių paslaugų teikimą arčiau paciento, jo namuose. Asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas, sauga ir kokybė turi būti užtikrinami šiuolaikinėmis vadybos priemonėmis bei moderniomis sveikatos priežiūros technologijomis pagrįsta, į paciento individualius poreikius orientuota sveikatos priežiūra. Ilgalaikis prioritetas turi būti teikiamas šeimos medicinos ir ambulatorinėms asmens sveikatos priežiūros paslaugoms.
- **Postūmis sveikatos apsaugoje.** Lietuvos sveikatos sistema yra orientuota į įstaigų išlaidą, o ne į pacientus, specializuota pagalba jiems — ribota, netolygiai prieinama, egzistuoja didelės eilės. Kartu su medikų ir pacientų bendruomenėmis, Vyriausybe sieksiu, kad sveikatos apsaugai skiriami ištekliai būtų naudojami efektyviai, reformos turėtų aiškius ir suprantamus tikslus, įgyvendinimo terminus. Pasisakysiu už sveikatos apsaugos sistemos didesnę viešąją finansavimą, kuris artėtų prie ES šalių vidurkio, taip pat už papildomų privačių finansinių šaltinių pritraukimą. Tačiau kartu reikalausiu esminių pokyčių ir skaidrumo šiame sektoriuje, užtikrinant skaidrų ir efektyvų lėšų panaudojimą. Pasisakysiu už ženklų valstybės finansuojamą gydytojų, slaugytojų, slaugytojų padėjėjų bei kitų trūkstamų medicinos darbuotojų rengimą, taip pat už palankesnių sąlygų sudarymą asmenims privačiai finansuoti šias studijas. Remsiu sąžiningą asmens sveikatos priežiūros įstaigų konkurenciją, nepriklausomai nuo jų nuosavybės formos, skaidrią ir ekonominius skaičiavimus pagrįstą asmens sveikatos priežiūros paslaugų kainodarą.
- **Nulinė tolerancija korupcijai ir nelegaliems atsiskaitymams sveikatos apsaugoje.** Pasisakau ir pasisakysiu už nulinę toleranciją šiems giliai įsišaknijusiems sovietinio laikotarpio reliktais. Juos privalėsime išrauti su šaknimis. Turime sukurti medikams tinkamas darbo sąlygas bei užtikrinti orų atlygį už darbą, tuomet galėsime tikėtis jautresnės, paciento poreikius labiau atitinkančios sveikatos priežiūros. Tikiu posakiu „Laimingas medikas — laimingas pacientas.“
- **Psichikos sveikata — ištraukta iš podukros vietos.** Ištrauksiu iš paraščių psichikos sveikatos problemas. Sieksiu, kad ši sritis būtų deramai finansuota biudžete, psichikos sveikatos paslaugos turės tapti prieinamesnės senjorams, negalia turintiems tėvams ir vaikams, besilaukiančioms mamoms ir kūdikių tėvams.

- **Galimybės atverianti socialinė politika.** Šiandien Lietuva daug praranda dėl neišnaudojamo žmonių su negalia, senjorų potencialo. Imsiuosi lyderystės pakeisti valdžios ir visuomenės požiūrį, kad kiekvienas žmogus gautų tokią pagalbą, kuri leistų jam pasijusti savarankišku, oriu ir reikalingu kūrybingos atviros pilietinės visuomenės nariu. Skatinsiu įtraukiojo ugdymo ir užimtumo politiką, paslaugų prieinamumo didinimą žmonėms su negalia ir senjorams, taip pat veiksmingą skurdo mažinimo tikslų įgyvendinimą.

AMBICINGESNI TIKSLAI ŠVIETIME IR MOKSLE

Mano prioritetai:

- **Daugiau ambicijos švietime.** Pastaraisiais metais švietime trūko nuoseklumo ir ambicijos — būtini pokyčiai vyko lėtai ir chaotiškai, nesugebėta net sklandžiai startuoti su naujomis ugdymo programomis ir egzaminais, susitarti su mokytojais dėl atlyginimų. Imsiuosi lyderystės, kad švietimo sistemoje būtų kuo mažiau teisinio reguliavimo chaoso ir neefektyviai leidžiamų lėšų, taip pat kad daugiau būtų finansuojami mokytojai, švietimo pagalbą teikiantys specialistai, mokyklose būtų greičiau ir nuosekliau diegiamos švietimo technologijos ir inovacijos, mokytojai būtų laisvi mokyti, o ne pildyti pridėtinės vertės neturinčias lenteles. Mokytojo profesija turi tapti realiai, o ne deklaratyviai prestižine. Be to, būtina užtikrinti moksleivių teisėtus lūkesčius, kad mokymosi ir egzaminų tvarka nesikeistų netikėtai, staigiai ir neprognozuojamai, nedidėtų ir palaipsniui nyktų švietimo kokybės skirtumai tarp didžiųjų miestų ir regionų, būtų užtikrinta vadovėlių bei kitos mokymo medžiagos kokybė ir prieinamumas.
- **Saugios ir kūrybiškumą ugdančios mokyklos.** Bendradarbiaudamas su savivaldybėmis ir Švietimo ministerija sieksiu, kad mokyklos būtų saugi erdvė, išlaisvinanti mokinių kūrybiškumą, ugdanči jų atvirumą pasauliui. Tam reikės investicijų į vaikų neformalų ugdymą, daugiau palaikymo socialinį ir emocinį klimatą gerinančioms, tėvus ir visą mokyklos bendruomenę įtraukiančioms, gyvenimo įgūdžių, priklausomybių prevencijos programoms bei iniciatyvoms.
- **3 proc. BVP — mokslui ir tyrimams.** Ateities pasaulis priklausys mokslo ir technologijų lyderiams, todėl, dirbdamas kartu su Vyriausybe, mokslo įstaigomis ir verslu, sieksiu, kad Lietuva per 5–erius metus bent 3 proc. BVP skirtų moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai. Remdamas aukštųjų mokyklų autonomiją, palaikysiu priemones jų teikiamo išsilavinimo kokybei gerinti ir studijų programų adaptacijai atsižvelgiant į technologijų pažangą, rinkos poreikius, valstybės, visuomenės ir tarptautinių santykių raidą.

TVARUS EKONOMIKOS AUGIMAS

Mano prioritetai:

- **Stabili mokesčių sistema.** Žmonėms ir verslui reikia paprastos, aiškios, stabilios ir nuspėjamos mokesčių sistemos. Geriau leisti verslui ir dirbantiesiems susigyventi su dabartine mokesčių tvarka nei nuolat minimaliais pakeitimais kurstyti žmonių nepasitenkinimą ir verslo nepasitikėjimą valstybe. Lietuvai būtina gerinti vartojimo mokesčių surinkimą, tačiau, vykstant globaliai konkurencijai dėl protų ir investicijų, tiek produktyvūs verslai, tiek dirbantieji neturėtų būti apkraunami naujais mokesčiais ar jau esančių mokesčių didinimu.
- **Mažiau nereikalingos biurokratinės naštos.** Skatinsiu valstybės institucijas sumažinti administravimo ir priežiūros kaštus verslui bei visiems žmonėms — iniciatyvūs, riziką prisiimantys asmenys turi koncentruotis į savo veiklos vystymą, o ne gaišti laiką, kad atliktų sudėtingas formalias procedūras. Valstybės politika turi atsigręžti į produktyvumo didinimą, verslo, gebančio mokėti didesnius nei vidutinis atlyginimus dideliame skaičiui darbuotojų, skatinimą.
- **Lietuva — Europos klimato politikos ir darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo lyderė.** Lietuvai ir pasauliui susiduriant su klimato kaitos iššūkiais, turime išnaudoti susidariusias galimybes sukurti daugiau darbo vietų ir tapti žaliųjų technologijų centru. Reikia daugiau valstybės institucijų susitelkimo ir nuoseklios politikos ne tik plėtojant žaliąją energetiką, bet ir vystant žiedinei ekonomikai svarbias technologijas, atnaujinant viešąjį transportą, žalinant miestus, saugant biologinę įvairovę ir siekiant užtikrinti gyvūnų gerovę. Turi būti realiai įgyvendinamas siekis iki 2050 m. Lietuvai tapti klimatui neutralia, žiedine ekonomika, taip pat būtina pažanga rengiantis įgyvendinti ir įgyvendinant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslus.

ATVIRAS PREZIDENTAS IR PREZIDENTŪRA

Man labai svarbi data — Kovo 11-oji. Ji simbolizuoja atviros laisvų žmonių, o ne pavaldinių, visuomenės atgimimą. Konstitucijos principai, kad „Lietuvos valstybę kuria Tauta“ ir „Valdžios įstaigos tarnauja žmonėms“, taip pat lemia Prezidento pareigą būti atviram žmonėms ir empatiškam. Tik taip Prezidentas gali būti telkiančiu autoritetu.

- **Pasiekiamas ir empatiškas prezidentas.** Būsiu atviras ir pasiekiamas prezidentas. Nuolat pagarbiai, dalykiškai ir tiesiogiai bendrausiu su svarbiausiais valstybės pareigūnais, politikais, Vyriausybės nariais, žurnalistais, ekspertais, visuomenės lyderiais, tautinių ir religinių bendrijų atstovais — baigsis aukščiausių valstybės vadovų tarpusavio „nekalbadieniai“, asmeninėmis nuoskaudomis grįsti tarpusavio santykiai, artimos aplinkos žmonių protegavimas ir į nemalonę patekusiųjų baudimas, neliks į prezidentūros renginius nekviečiamų žmonių juodųjų sąrašų. Prezidentūra turi būti šiuolaikiška ir demokratiška, o ne priminti senovinį, intrigose paskendusį karaliaus dvarą. Savo komandą formuosiu atsižvelgdamas į dalykinės kompetencijos ir reputacijos, nuomonių pliuralizmo, lyčių lygybės principus.
- **Atverta visuomenei prezidentūra.** Nuolat lankysiu valstybės institucijas, bendruomenes, regionus, kad tiesiogiai matyčiau, su kokiais iššūkiais susiduria žmonės. Plačiai atversiu prezidentūrą visuomenei, moksleiviams ir studentams, nevyriausybinėms organizacijomis.

LAISVĖS PARTIJOS RINKIMŲ | EUROPOS PARLAMENTĄ PROGRAMA

Liberali vizija – tai laisva, demokratiška, versli, klestinti, tviri ir vieninga Europa, atvira pasauliui. Europa, paremta keturiais laisvės principais: žmonių, prekių, paslaugų ir kapitalo judėjimu. Europa, kurioje žmogaus teisės, teisės viršenybė ir demokratija visiems lygios. Mes, Laisvės partija, tikime jumis. Tikime jūsų talentais, verslumo potencialu, sąžiningumu ir teise patiems pasirinkti savo gyvenimo kelią. Mes už Europą, kurioje kiekvienam be išlygų garantuojamos žmogaus teisės, demokratija bei teisės viršenybė.

Pasisakome už stiprią, vieningą, kūrybingą ir demokratišką Europos Sąjungą;

Pasisakome už geopolitiškai reikšmingą ir konkurencingą Europos ateitį.

SVARBIAUSIEJI MŪSŲ ĮSIPAREIGOJIMAI:

- **Laisvės gynyba ir saugumas:** Europos vaidmens pasaulyje stiprinimas, neužleidžiant įtakos kitų žemynų autoritariniams režimams ir ginant tarptautinės teisės viršenybę tarptautiniuose santykiuose, tvirtai ir tiek, kiek reikės pergalei, remiant Ukrainos savigyną nuo agresijos. ES kaimynystėje kilo reali grėsmė Europos bendruomenės saugumui ir bendroms jos demokratinės vertybėms, todėl kalbame apie Laisvės gynybą visose gyvenimo srityse: politinėje, ekonominėje ir socialinėje. Taip pat siūlome sprendimus nuo tokių kietojo atgrasymo priemonių, kaip bendras ginkluotės įsigijimas, išorinės sienos apsaugos ir migracijos politikos sugriežtinimas, prisitaikant prie pasikeitusių aplinkybių, iki veiksmingo bendros užsienio ir saugumo politikos sprendimų priėmimo;
- **Pliuralistinė demokratija, žmogaus teisės ir teisės viršenybė:** tai neatšaukiamas ir nekvestionuotinas pamatas, be kurio neįmanoma užtikrinti Europos tautų ir kiekvieno žmogaus laisvės. Tai pamatas, kuris leidžia kurti modernią, klestinčią Europą. Todėl procesai ES viduje turi būti skaidrūs ir atviri visiems jos piliečiams;
- **Konkurencinga, išsilavinusi ir turtinga Europa:** norėdami ir toliau išlaikyti žemyno ekonominį klestėjimą, privalome apčiuopiamai gerinti verslo ir investicinę aplinką, atsisakyti nepagrįstų ribojimų verslui (siekti dereguliavimo), skatinti naujų, didelę pridėtinę vertę turinčių technologijų kūrimą, didinti investicijas į mokslinius tyrimus, nuo mažų dienų auginti verslius, kritiškai mąstančius ir kūrybingus ES piliečius. Privalome mažinti biurokratinę naštą norintiems kurti ir plėsti verslą ES;
- **Tvarumas ir energetinis saugumas:** privalome užtikrinti, kad Europa nebūtų pažeidžiama trečiųjų šalių energetinio šantažo. Tai pasieksime per žaliosios energetikos plėtrą, kuri garantuos ne tik energetinį bei ekonominį stabilumą, bet ir žalesnę aplinką mums ir ateities kartoms. ES turi ne tik pati siekti įgyvendinti klimato kaitos ir darnaus vystymosi tikslus, tačiau ir aktyviai išnaudoti savo įtaką kitoms valstybėms, kad pastarosios prisiimtų ir įgyvendintų savo įsipareigojimus mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) išmetimus. Sieksime Europos žaliojo kurso strategijos įgyvendinimo ir dėsime pastangas bendrai artėti prie numatytų strateginių tikslų;

Mes žinome, kaip įgyvendinti šiuos prioritetus, ir su tvirtu Jūsų palaikymu bei parama juos įgyvendinsime.

1. TVIRTA IR BENDRA ES UŽSIENIO IR SAUGUMO POLITIKA:

ES veikia tokioje tarptautinėje aplinkoje, kur dalis išorinių veikėjų turi interesų, prieštaraujančių ES vertybėms, griaua teise ir teisingumu grindžiamą pasaulio tvarką, siekia sunaikinti liberalią demokratiją, žmogiškąjį orumą ir teises. Susiduriame su Rusijos Federacijos agresyviu karu prieš Ukrainą talkininkaujant Lukašenkos režimui Baltarusijoje, Kinijos Liaudies Respublikos keliamomis grėsmėmis bei dominavimo įvairiuose regionuose — Afrikoje, Lotynų Amerikoje, Centrinėje ar Pietryčių Azijoje, Vidurio Rytuose — ambicijomis. Rusija ir Kinija taip pat telkia kitus žiaurus autoritarinius režimus, pavyzdžiui, Šiaurės Korėjos, Irano.

Matydami Lietuvą kaip ES šalį — patikimą sąjungininę, partnerę, kaimynę ir globalios bendruomenės narę, pasisakome:

- Rusijos agresija prieš Ukrainą yra pagrindinė trumpojo bei vidutinio laikotarpio saugumo grėsmė Europai. Ukraina turi būti visokeriopai remiama iki pergalės — tarptautinės teisės viršenybės atkūrimo, užtikrinant Ukrainos teritorinį vientisumą, Rusijos ir Baltarusijos reparacijas Ukrainai bei jų autoritarinių vadovų ir režimų atsakomybę už agresiją ir kitus tarptautinius nusikaltimus. Be kita ko, palaikysime specialaus tarptautinio tribunolo dėl agresijos ir nusikaltimų prieš Ukrainą steigimą, sieksime visuotinai pasmerkti kaip nusikalstamą rašizmo („rusų pasaulio“) ideologiją, kuria siekiama sunaikinti ištisas tautas, demokratinę Vakarų civilizaciją ir jos vertybes.
- Europos Sąjunga negali būti Rusijos ekonomikos variklio. Privalome vieningai siekti tolesnio sankcijų įgyvendinimo Rusijos režimui ir dar platesnio prekių judėjimo į Rusiją užkardymo.
- Pasisakome už kuo greitesnį Ukrainos ir Moldovos įstojimą į Europos Sąjungą. Palaikysime Sakartvelo bei ištis proeuropietišku Vakarų Balkanų šalių įstojimo perspektyvą, kai šios šalys atitiks stojimo kriterijus.
- Sieksime, kad Europos Sąjunga daugiau investuotų į šių strategiškai svarbių šalių infrastruktūrą, o Lietuvos verslas turėtų reikiamus įrankius prisidėti/dalyvauti ES investiciniuose projektuose. Esame gyvybiškai suinteresuoti, kad tolesnis vystymasis ir stojimo į ES procesas padėtų stabilizuoti regioną bei neleistų autokratijoms – Rusijai, Kinijai ar Iranui – dominuoti šiuose regionuose.
- Sieksime Lukašenkos ir jo režimo pareigūnų atsakomybės už nusikaltimus žmoniškumui prieš šalies pilietinę visuomenę. Remsime universalios jurisdikcijos taikymą ir specialaus tribunolo idėją šiems nusikaltimams tirti ir kaltiesiems patraukti baudžiamojon atsakomybėn.
- Pasisakome už ekonominės priklausomybės nuo Kinijos Liaudies Respublikos režimo mažinimą. Stiprinsime jau esamus instrumentus, leidžiančius ES vidaus rinkai atsispirti nuo ekonominio Kinijos šantažo.
- Visokeriopų ryšių stiprinimą su Taivanu bei kitomis demokratinėmis Azijos valstybėmis.
- Programų plėtojimą, kuriomis skatinamas tvarus ir sąžiningas bendradarbiavimas tarp ES ir globalių Pietų valstybių.
- Pasisakome už stiprią, tvirtą Europos transatlantinių ryšių su JAV ir Kanada grindžiamą NATO. Taip pat pasisakome už platesnį ir veiksmingesnį Europos šalių bendradarbiavimą gynybos srityje, ypač karinio mobilumo infrastruktūros, ginkluotės sistemų suvienodinimo ir stiprios bei inovatyvios gynybos pramonės sferose. ES ir NATO turi papildyti viena kitą ES būnant patikimu europiniu NATO ramsčiu, neskaldant ar dubliuojant esamą funkcijų.
- Sieksime, kad Europos Parlamento saugumo ir gynybos pakomitetas taptų atskiru komitetu.
- Sieksime, kad būtų sukurtas Europos saugumo ir gynybos reikalų komisaro portfelis, kuris leistų geriau koordinuoti klausimų, susijusių su saugumu ir gynyba, atstovavimą.
- Sieksime didesnio tarptautinio bendradarbiavimo kovojant su terorizmu ir organizuotomis transnacionalinėmis nusikalstamomis grupuotėmis, taip pat Europolo įgaliotųjų stiprinimo ir glaudesnio bendradarbiavimo dalijantis žvalgybos informacija.

- Reikia didinti ES institucijų ir valstybių narių gebėjimus ginti ekonomiką ir visuomenę nuo hibridinių grėsmių saugumui, pavyzdžiui, dezinformacijos kampanijų, kibernetinio šnipinėjimo, kibernetinių atakų ir nusikaltimų. Tai apima ir tuos veiksmus, kuriais siekiama pakenkti mūsų demokratinėms institucijoms bei rinkimams.
- Per ilgalaikes Europos Sąjungos programas sukursime paskatas Europos Sąjungos narių, taip pat ir Lietuvos, gynybos pramonei auginti savo pajėgumus bei kompetenciją, užtikrinti kritinių komponentų ir medžiagų, būtinų gynybos pramonei, tiekimo grandinių saugumą ir jų išgavimo bei gamybos pajėgumus, o tai prisidės prie didesnio saugumo regione kūrimo. Kartu pasieksime, kad Europos Sąjungos narės būtų pajėgios įsigyti reikiamą ginkluotę savo saugumo užtikrinimui bei nuolatinę ir pakankamą pagalbą Ukrainai gynybos srityje.

2. LYGIOS TEISĖS IR GALIMYBĖS VISIEMS

Europos Sąjunga, kaip ekonomine, politine ir kultūrine Europos tautų integracija paremtas taikos projektas, yra grindžiamas teisės viršenybe, demokratinio pliuralizmu ir žmogaus teisių apsauga. Karas Ukrainoje aiškiai parodė, kad Europos Sąjungos kaimynystėje vyksta civilizacijų – liberaliosios demokratijos ir fašistinės diktatūros – susidūrimas. Šiame įtemptame geopolitiniame kontekste Europos Sąjungai tenka ypatingas vaidmuo ne tik puoselėti žmogaus teisių, teisės viršenybės ir demokratijos principus Sąjungos viduje, bet ir skleisti šiuos principus už Sąjungos ribų, tokiu būdu stiprinant saugumo situaciją regione ir didinant liberalių demokratijų įtaką pasaulyje.

Europos Sąjunga dažnai yra matoma kaip žmogaus teisių, teisės viršenybės ir demokratijos etalonas, ypatingai kalbant apie santykius su trečiosiomis šalimis arba narystės Sąjungoje siekiančiomis šalimis kandidatėmis. Kita vertus, Europos Sąjunga stokoja efektyvių įrankių, kovojant su žmogaus teisių, teisės viršenybės ir demokratijos erozija Sąjungai jau priklausančiose valstybėse narėse. Tą lemia ne tik ribotos Sąjungos kompetencijos konkrečiose politikos srityse, tačiau ir konsensusu paremtas sprendimų priėmimo procesas. Nedemokratinės tendencijos, šiuo metu kamuoja Vengriją, bei politinio populizmo, dešinio ir (ar) kairiojo radikalizmo bei kraštutinio nacionalizmo pavidalais pasirodančios ir kitose valstybėse narėse, tampa vienu iš pagrindinių iššūkių, į kurį Europos Sąjunga privalės atsakyti artimiausiu laikotarpiu.

Lietuvoje Europos Sąjungos formuluojami žmogaus teisių, teisės viršenybės ir demokratijos standartai ilgą laiką buvo matomi kaip perdėm pažangūs, reikalaujantys juos pritaikyti prie nacionalinio konteksto ypatybių. Vis dėl to karas Ukrainoje ir poreikis mobilizuoti Europos Sąjungos paramą agresoriaus užpuoliams kaimynams leidžia labai aiškiai pamatyti, kad žmogaus teisės, teisės viršenybė ir demokratija yra tiesioginis Lietuvos nacionalinio saugumo interesas. Juk ne veltui daugiausiai iššūkių su teisės viršenybe ir demokratinio pliuralizmu turinčios Europos Sąjungos valstybės narės tapo karine ir humanitarine paramą Ukrainai blokuojančiu veiksniumi. Dėl šios priežasties Lietuvoje išrinkti Europos Parlamento nariai privalo formuoti tolerancijos ir atvirumo standartais grįstą Europos Sąjungos žmogaus teisių politiką, puoselėti teisės viršenybę bei saugoti demokratinę Europos santvarką nuo bet kokių (autoritarinių) išpuolių.

Laisvės partijos kandidatai į Europos Parlamentą įsipareigoja laikytis šių principų ir siekti pokyčių žmogaus teisių, teisės viršenybės ir demokratijos srityje:

- Ginsime teisės viršenybės principą Sąjungos viduje. Lėšos iš ilgalaikio Europos Sąjungos biudžeto, atkūrimo fondų ar panašių finansinės paramos (per)skirstymo mechanizmų turėtų būti skirstomos atsižvelgiant į demokratijos ir teisės viršenybės būklę valstybėse narėse. Taikant ES biudžeto sąlygų apsaugos taisykles, ypatingas dėmesys turi būti skiriamas žiniasklaidos laisvei, teismų nepriklausomumui ir demokratinėms rinkimams. Europos Parlamento nariai turėtų aktyviai įsitraukti atliekant Europos Komisijos publikuojamų ataskaitų apie teisės viršenybės situaciją valstybėse narėse ir jose suformuluotų rekomendacijų įgyvendinimo stebėseną. Siekiant stiprinti žmogaus teisių apsaugą Europos Sąjungos lygmeniu, būtina remti visus teisinius ir politinius procesus, susijusius su Europos Sąjungos prisijungimu prie Europos Žmogaus Teisių Konvencijos.

- Remsime demokratijas pasaulyje. Liberaliosios demokratijos ir žmogaus teisių bei laisvių sklaida pasaulyje Europos Sąjungos lygmeniu turi būti suprantama ne tik kaip vertybinė pozicija, bet ir kaip nacionalinio saugumo interesas. Tvirtinant naujo laikotarpio Europos Sąjungos žmogaus teisių ir demokratijos veiksmų planą, prioritetas turi būti teikiamas toms trečiosioms šalims partnerėms, kurios bendradarbiaujama su Europos Sąjunga visų pirmiausia mato kaip demokratinę reformų prielaidą, o ne balansavimo ar šantažo įrankį tarp demokratinėms ir autoritarinėms galioms centrų pasaulyje. Europos išorės veiksmų tarnyba turėtų glaudžiau bendradarbiauti ir koordinuoti veiksmus su valstybių narių diplomatinėmis atstovybėmis, siekiant demokratinėms pokyčių trečiojoje šalyje. Europos Sąjunga, jos institucijos, agentūros ir pareigūnai turi formuluoti aiškia ir principingą poziciją dėl įvairiose pasaulio valstybėse vykdomų žmogaus teisių pažeidimų — įskaitant ir karo nusikaltimus — bei teikti reikiamą pagalbą ir generuoti atitinkamą politinį spaudimą, kad šie pažeidimai būtų sustabdyti.
- Pasisakome už valdomą migraciją. Atsižvelgiant į globalią migracijos prigrimimą, valstybės narės į šio reiškinio keliamus iššūkius tinkamai atsakyti gali tik veikdamos kartu, o ne pavieniui. Dėl šios priežasties palaikome Europos Sąjungos migracijos politikos solidarumo mechanizmą, grindžiamą tiek finansiniais įnašais, tiek perkėlimo kvotomis. Situacija, kai nedemokratiniai režimai naudojami migrantais kaip įrankiais, siekiant destabilizuoti politinę situaciją Europos Sąjungos išorės sieną turinčiose valstybėse narėse, turi būti valdoma specialaus teisinio režimo, sudarančio prielaidas identifikuoti pagrįstus prieglobsčio prašymus išaugusiame sraute, rėmuose. Kita vertus, nacionalinio saugumo grėsmės negali tapti pretekstu paneigti teisės viršenybės principą. Kiekvieno konkretaus asmens situacija turi būti vertinama individualiai, sudarant galimybes peržiūrėti šio asmens atžvilgiu priimtus sprendimus teisminės priemonėmis. Europos Sąjunga ypatingą dėmesį turėtų skirti ne tik reakcijai į išaugusius migracijos srautus, bet ir imtis prevencinių priemonių, šalinant ekonomines ir socialines migracijos priežastis per vystomojo bendradarbiavimo iniciatyvas, užkardant neteisėtą migrantų gabenimą, užtikrinant veiksmingas grąžinimo procedūras bei skatinant prieglobsčio negavusių asmenų savanorišką grįžimą ir reintegraciją.
- Pasisakome už europinį reguliavimą, kuris nustatytų universalūs nepriklausomumo standartus valstybėse narėse veikiančioms ombudsmenų institucijoms, įskaitant ir pakankamą šių institucijų finansavimą. Sieksime stiprinti Europos Komisijos įdirbį kovojant su neapykantos kalba socialiniuose tinkluose, bendradarbiaujama tarp valstybių narių ir socialinių tinklų platformų išplečiant į kovos su dezinformacija, „trollių fermų“ identifikavimo ir manipuliavimo socialinių tinklų algoritmais sritis. Teisėkūros priemonėmis sieksime stiprinti nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartus, palaikysime kovos su antisemitizmu ir žydų gyvenimo puoselėjimo iniciatyvas.
- Siekiant efektyvaus laisvo piliečių judėjimo principo įgyvendinimo, palaikysime teisėkūros iniciatyvas, kuriomis sukuriama Europos neigaliojo kortelė ir Europos neigaliųjų automobilių statymo kortelė. Reikalausime „AccessibleEU“ pereinamumo standarto taikymo visose Europos Sąjungos finansuojamuose projektuose, programose ir iniciatyvose, kad žmonės su negalia galėtų pilnavertiškai kartu su kitais piliečiais naudotis Europos Sąjungos kuriamą pridėtinę vertę.
- Sieksime Europos Sąjungos vaiko teisių strategijos ir Europos vaiko garantijų sistemos rėmuose koordinuoto ES ir valstybių narių požiūrio į pagalbos teikimą skurdą ir socialinę atskirtį patiriantiems vaikams, užtikrinant prieigą ne tik prie socialinių paslaugų, bet ir kokybiško švietimo. Palaikysime teisėkūros iniciatyvas, užtikrinančias integruotą vaiko apsaugos sistemų kūrimą ir stiprinimą valstybėse narėse.
- Palaikysime Europos priežiūros strategijos, užtikrinsiančios kokybiškų, įperkamų ir prieinamų vaiko priežiūros paslaugų plėtrą valstybėse narėse, įgyvendinimą. Remsime ambicingesnį Europos Sąjungos įsipareigojimą Barcelonos susitarimo tikslams (t. y. 50 % vaikų iki 3 metų amžiaus ir 96 % priešmokyklinio amžiaus vaikų, gaunančių vaiko priežiūros paslaugas), siekiant suteikti moterims daugiau galimybių derinti darbo ir šeimos gyvenimą. Palaikysime teisėkūros iniciatyvas dėl griežtesnio vienodo vyrų ir moterų darbo užmokesčio už vienodą arba vienodos vertės darbą principo taikymo, seksualinio smurto sąvokos suvienodinimo Europos Sąjungos lygmeniu bei efektyvių kovos su prekyba žmonėmis priemonių įgyvendinimo.
- Palaikysime teisėkūros iniciatyvas, kuriomis siūloma bet kurioje valstybėje narėje sudarytas santuokas ir (ar) civilines sąjungas pripažinti visoje Europos Sąjungoje, analogišką principą taikant ir vaiko kilmės pripažinimui. Sieksime, kad valstybėse narėse galiojantys homofobiški įstatymai (pavyzdžiui, draudžiantys skleisti pozityvią informaciją apie LGBTIQ asmenis) ar valstybės institucijų remiamos iniciatyvos (pavyzdžiui, savivaldos rezoliucijos dėl pasiskelbimo „zonomis be LGBTIQ ideologijos“) būtų laikomi teisės viršenybės principo pažeidimais. Palaikysime iniciatyvą patvirtinti naujojo laikotarpio LGBTIQ lygybės strategiją, aktyviai konsultuojantis su pilietinės LGBTIQ bendruomenės atstovais.
- Kelsime bei palaikysime iniciatyvas, kurios sieks sustabdyti laiko sukinėjimą, kadangi tai yra atgyvenusi ir nepakankamą naudą teikianti priemonė.

- Mūsų piliečiams ypač svarbios lygios teisės dirbti, mokytis ir laisvai judėti visoje ES. Tikime teisinga, laisva ir atvira visuomene, kuri palaiko kiekvieno savo piliečio gebėjimus visapusiškai dalyvauti visuomenės gyvenime, suteikdama galimybes išnaudoti potencialą be skurdo ir diskriminacijos. Dirbsime ties skurdo mažinimu, sieksime užtikrinti teisingą perėjimą prie žaliosios ekonomikos, teiksime prioritetą žmogaus teisių klausimams.
- Ultranacionalizmas, rasizmas, ksenofobija, homofobija, seksizmas ir kitos nepakantumo apraiškos tampa itin ydingais kasdieniais reiškiniais. Dėl to privalome užtikrinti stiprų vertybinį stuburą ES, vertybinės sąjungos tęstinumą Vakarų pasaulyje bei nuožmiai naikinti nepakantumo apraiškas ir priežastis.
- Didinsime investicijas į švietimą, mokslinius tyrimus ir inovacijas, ypač į pagrindines technologijas, įskaitant puslaidininkų pramonę, energetiką, dirbtinį intelektą, biotechnologijas ir kt.
- Sieksime sukurti pagrindą būsimai gerovei ir augimui Europoje, gerinant tarpvalstybinį bendradarbiavimą, kuriant kritinę masę mokslo ir technologijų srityse bei sudarant sąlygas konkurencijai visame žemyne.
- Stiprinsime Europos mokslinių tyrimų erdvę (EMTE).
- Sukursime bendrąją mokslinių tyrimų, inovacijų ir technologijų rinką visoje Europos Sąjungoje, derinant mokslinių tyrimų politiką ir programas, taip pat sudarant sąlygas laisvam tyrėjų ir žinių judėjimui visoje Europos Sąjungoje.
- Tęsime ilgalaikį ir abipusiškai naudingą Europos šalių bendradarbiavimą mokslinių tyrimų, švietimo ir inovacijų srityse, t. y. ES ir trečiųjų šalių, pavyzdžiui, ES nepriklausančių EEE šalių, Jungtinės Karalystės ir Šveicarijos.
- Skatinsime „ankstyvosios stadijos“ verslumą, verslumo ugdymą ir jaunimo pradedančiųjų (monių, MVĮ) rėmimą, taip pat sieki dirbti, užtikrinant švietimo paramą MVĮ, atsižvelgiant į energetikos pertvarką.
- Sieksime skatinti technologinę pažangą ir pašalinti bet kokias neigiamas pasekmes, kliūtis naujų, tvarių technologijų kūrimui ir aktyviai investuoti į mokslinius tyrimus ir plėtrą, ypač kai kalbama apie ekologines inovacijas.
- Skaitmenizacijos amžiuje galimybė naudotis internetu yra labai svarbi, siekiant užtikrinti lygias galimybes. Mūsų liberalioje Europoje neturi būti virtualių sienų. Panaikinome tarptinklinio roamingo mokesčius ir sieksime panaikinti geografinį blokavimą. Manome, kad visi ES piliečiai yra lygūs ir turi teisę turėti laisvę naudotis savo šalies naujienų ir pramogų paslaugomis keliaudami bet kurioje ES vietoje. Duomenų apsaugos politika turi būti suderinta ir subalansuota, siekiant užtikrinti ES, kaip inovacijų traukos vietas, ateitį. Įkėlimo filtrai ir cenzūros infrastruktūra kelia grėsmę laisvos prieigos prie informacijos sampratai, o intelektinės nuosavybės teisės turi būti užtikrintos, kad kūrybinis sektorius galėtų klestėti.
- Naujai išrinktas EP turi skatinti kurti teisinę bazę, kuri siektų proveržio technologijų, tokių kaip dirbtinis intelektas, blokų grandinės, virtuali realybė ir kt., srityse. Vis dėl to, remsime dirbtinio intelekto reglamentavimą ir taisyklių, apibrėžiančių skirtingas dirbtinio intelekto keliamas rizikas, priėmimą. Itin svarbu ne tik patvirtinti Dirbtinio intelekto aktą, tačiau ir proaktyviai atnaujinti bei išplėsti asmens duomenų apsaugą reglamentuojančius teisės aktus, jog šie neatsilikytų nuo technologinės pažangos. Siekiant stiprinti asmens duomenų apsaugą Europos Sąjungoje, būtina parengti atitinkamas gaires ir rekomendacijas asmens duomenis tvarkantiems subjektams, atliepiančias Bendrojo duomenų apsaugos reglamento (BDAR) reikalavimus bei užtikrinančias jų laikymąsi.
- Atviri duomenys — svarbi žaliava, reikalinga skaitmeninių inovacijų vystymui. Europos atvirų duomenų rinkos stiprinimas — viena iš kertinių krypčių stipriai ir konkurencingai ES globaliu mastu.
- Duomenų atvirumo principo sinchronizavimas tarp ES šalių narių — svarbus elementas šalių narių skaidrumo stiprinimui. Sieksime subalansuoti asmens duomenų apsaugos ir duomenų atvėrimo principus, užtikrinant, kad tokios sistemos, kaip galutinių naudos gavėjų registrai, būtų atviri visoje ES.
- Toliau stiprinsime ES duomenų sąveikumo principą ir sieksime užtikrinti maksimaliai greitą skaitmeninės tapatybės principu įgyvendinimą šalyse narėse.

- Skatinsime ugdymą, kuriame daugiausia dėmesio skiriama kritiniam mąstymui, verslumo ir minkštiesiems įgūdžiams: lankstumui, sisteminiam ir tarpdisciplininiam mąstymui, atitinkančiam realius darbo rinkos poreikius, ir kuris atlieptų sparčiai besikeičiančios visuomenės iššūkius. Manome, kad švietimas yra mokymosi visą gyvenimą procesas, prasidedantis ankstyvojoje vaikystėje, todėl norime daugiau investuoti į švietimą ir profesinį mokymą, skatinti pameistrystę, plačiau dalyvauti „Erasmus“ projektuose, taip pat strategiškai investuoti į skaitmeninę infrastruktūrą ir programas, kad ateityje būtų rengiama pažangi, tačiau lanksti, lengvai prie besikeičiančių aplinkybių prisitaikanti darbo jėga. Siekdami demokratijos ir žmogaus teisių sklaidos Rytų Europos, Vakarų Balkanų bei Pietų Kaukazo regionuose, kviesime perspektyvius kitų valstybių moksleivius studijuoti Lietuvoje ir visoje Europos Sąjungoje.
- Siekiant įgalinti vyresnio amžiaus asmenis pasirūpinti savimi senatvėje, įveikinti per gyvenimą sukauptą kapitalą ir žinias, raginsime daugiau dėmesio skirti „sidabrinei ekonomikai“.
- Sieksime, kad lietuviams ir visiems ES piliečiams bet kurioje valstybėje narėje būtų prieinama vienodos kokybės sveikatos apsauga, o darbuotojams užtikrinamos aukščiausio standarto darbo sąlygos bei galimybės dalintis patirtimi ir kelti savo kompetencijas.
- Siūlysime ir palaikysime iniciatyvas, kuriomis medicinos tyrimų, vaistų kūrimo ir klinikinių tyrimų tikslais bus sudarytos tinkamos ir inovacijas skatinančios sąlygos naudotis didžiaisiais ir atviraisiais duomenimis.
- ES kartu turi didesnę derybinę galią nei pavienės valstybės, todėl ir toliau turi būti kuriami efektyvesni mechanizmai, kuriuos pasitelkus, iškilus poreikiui, ES galėtų įsigyti vakcinas, vaistus ar medicininę įrangą.
- Sieksime į Europos Sąjungos inicijuojamas sveikos mitybos programas kaip vieną iš alternatyvų įtraukti augalinės kilmės maisto produktus.
- Remsime visapusišką požiūrį į psichikos sveikatą, pagal kurią psichikos sveikata savo svarba prilyginama fizinei sveikatai, o Europos Sąjunga ir valstybės narės turi ne tik imtis į prevenciją orientuotų priemonių, bet ir užtikrina visapusišką žmonių, patiriančių psichikos sveikatos problemų, sveikatos priežiūrą.

3. EKONOMIŠKAI STIPRI IR SĖKMINGA EUROPA — STIPRESNĖ BEI SAUGESNĖ LIETUVA

Ilgus dešimtmečius Europa buvo pramonės ir sunkiosios industrijos centru pasaulyje. Būtent tai sudarė prielaidas Europos technologiniam bei ekonominiam augimui ir žmonių ekonominei, socialinei gerovei. Todėl dabar susiduriama su naujomis grėsmėmis: keičiantis geopolitinei padėčiai pasaulyje, tiekimo grandinių pažeidžiamumas ir ES pralaimima konkurencinė kova prieš JAV ar kitas valstybes bei regionus. Išaugusi biurokratinė našta, perteklinis reguliavimas, kuris trukdo ES išlikti konkurencingai pramonės, mokslo ir inovacijų sferose, daro ją nepatrauklią investicijoms, pramonės plėtrai bei sukelia protų, o kartu ir naujų technologijų nutekėjimą. Todėl ES privalo turėti ilgalaikę strateginę bendrosios rinkos ir ekonominės galios didinimo viziją su aiškiais gairėmis, praktiniais pasiūlymais ir konkrečiais tikslais. Ypač svarbu yra pašalinti tarpvalstybinei veiklai trukdančias kliūtis, visų pirma, paslaugų srityje, taip pat nepamirštant vis dar išlikusių kliūčių žmonių, prekių, kapitalo, duomenų judėjimo srityse. Laisvė teikti paslaugas visoje ES, siųsti darbuotojus į kitas valstybes nares arba turėti leidimą atsidadyti banko sąskaitą kitoje valstybėje narėje yra ypač svarbi, siekiant sustiprinti bendrąją rinką ir ES konkurencingumą pasaulinėje ekonomikoje. Todėl pasisakome už:

- Privalome skirti didesnę dėmesį poveikio vertinimo rezultatams, ypač tuo atveju, jei jie indikuoja neigiamą poveikį verslo sąlygoms, prisitaikymo prie perteklinio reguliavimo išlaidas. Ypatingo atidumo reikalauja atvejai, kai pats poveikio vertinimas yra neišsamus ir nekokybiškas.
- Principo „kiek plus, tiek minus“ laikymąsi, pagal kurią bet kokia nauja reglamentavimo našta būtų kompensuojama pašalinant lygiavertę tos pačios politikos srities našta.
- ES strateginių žaliavų užsitikrinimą. Privalome toliau mažinti ES strateginę priklausomybę nuo pavienių šalių, tiekiančių strateginės svarbos žaliavas mūsų pramonei. Žaliavos negali tapti politinio šantažo Europai priemone.
- Privalome siekti, kad užsienio investicijų į ES kilmės šalys nekeltų grėsmės šalių narių nacionaliniam saugumui.

- Turime užtikrinti, kad nebūtų kuriami dirbtiniai barjerai, tokie kaip mobilumo paketas, prekių ir paslaugų judėjimui tarp senųjų ir naujų ES narių. Privalome užtikrinti vienodas verslo sąlygas visiems siekiant pritraukti kapitalo investicijas bei dalyvaujant pasaulinėse tiekimo grandinėse.
- ES privalo užtikrinti ekonominį konkurencingumą strateginėse ekonomikos šakose, tokiose kaip puslaidininkių pramonė, energetika, dirbtinis intelektas, biotechnologijos ir kt.
- Sieksime, kad būtų peržiūrėti reglamentai, kuriais reguliuojamas didžiųjų ir atvirųjų duomenų naudojimas moksliniuose tyrimuose bei vystant įvairaus pobūdžio technologijas, taip siekdami pritraukti investuotojus, kurie įprastai renkasi JAV ar kitus regionus.
- ES privalo būti lankstesnė startuolių ekosistemoje, pramonės ir kritinių išteklių išgavimo srityse. Didėjanti biurokratinė našta, lėtas sprendimų priėmimas dar labiau tolina ES atotrūkį nuo Silicio Slėnio ir Pietryčių Azijos startuolių ekosistemos ir pramonės pajėgumų.
- Skaitmeninės rinkos reguliavimas negali tapti inkaru Europos inovacijų vystymuisi. Privalome ne tik ginti vartotojų teises, bet ir sukurti palankią ekosistemą verslo inovacijoms.
- Tęstines ES investicijas ir bendradarbiavimą, plėtojant švarią energetiką, išnaudojant atsiveriančias galimybes verslui prisidėti prie energetikos efektyvumo tikslų įgyvendinimo, sudarant prieigą prie reikalingų atvirų duomenų.
- Užbaigti energetinės sąjungos kūrimo procesus ir skatinti mokslinius tyrimus bei plėtrą mažos taršos technologijų, infrastruktūros, švarios energijos gamybos, energijos vartojimo efektyvumo srityse.
- Sieksime užsitikrinti energetinę nepriklausomybę nuo Rusijos, užtikrinti visišką nepriklausomybę nuo kaimyninių šalių ir regionų energetinio šantažo. Skatinsime žaliajo vandenilio bei vėjo, saulės energijos gamybos pajėgumus.
- Vystysime ES programas, kuriančias naujas aukštos pridėtinės vertės darbo vietas bei pramonės sektorius, užtikrinsiančius ES ir Lietuvos ekonominį augimą bei saugumą politiškai ir technologiškai besikeičiančiame pasaulyje.
- Žiedinė ekonomika: iki šiol vyravusios linijinės ekonomikos modelis „paimti–pagaminti–išmesti“ neatliepia šiandieninio lūkesčio turėti tvarią bei klimatui neutralią ekonomiką. Senkantys gamtinių išteklių resursai, didėjantys atliekų kiekiai bei gamtos tarša mums signalizuoja apie reikalingus pokyčius. Pasitelkus žiedinės ekonomikos principus — atliekas naudoti ištekliams — atsietume ekonomikos augimą nuo gamtinių išteklių naudojimo bei sumažintume susidarančių atliekų kieki.
- Mažosios ir vidutinės įmonės yra Europos gerovės pagrindas. Siekdami toliau jas remti, tęsime darbus sudarydami palankesnes sąlygas kurti daugiau darbo vietų, palengvindami galimybes gauti finansavimą, nustatydami paprastesnes investicinių fondų taisykles siekiant, jog visoje Europoje būtų remiamos naujos, novatoriškos įmonės, skatindami žinių ir technologijų perdavimą iš universitetų ir mokslinių tyrimų institutų bei suteikdami daugiau galimybių jauniems verslininkams. Remsime ankstyvą tvaraus verslo modelių taikymą tam, kad MVI išliktų konkurencingos ES ir globaliu mastu siekdamos išlikti aukštus ES standartus taikančių didelių įmonių tiekėjomis gautų finansų institucijų ir fondų finansavimą.
- Palaikome Europos Komisijos pastangas įtvirtinti daugiau prekybos susitarimų ir raginame derybininkus būsimuose susitarimuose užtikrinti žmogaus orumą ir darbo sąlygas, tvarumą ir kovą su korupcija. Pasaulinė prekyba turi būti sąžininga, tvari ir nepažeidžianti tarptautinės teisės. Būtina spręsti isisenėjusias prekybos su JAV problemas, kurti, stiprinti ir spartinti darbą esamose platformose, tokiose kaip Prekybos ir Technologijų taryba, santykių glaudinimui ir būsimų problemų sprendimui.
- Būtinai aktyvus liberalių jėgų dalyvavimas Europos institucijose, siekiant atgaivinti prekybos ir investicijų susitarimus su atviros rinkos ekonomikos šalimis, kad būtų diversifikuotos tiek eksporto rinkos, tiek importo šaltiniai. Sieksime sustiprinti ES ekonomiką ir sumažinti priklausomybę nuo režimų, kurie nepitaria mūsų europinėms vertybėms.
- ES biudžetas turėtų būti sudaromas atsakingai, o ES institucijos ir valstybės narės bei jų vyriausybės su lėšomis turi elgtis apdairiau. Paskutiniu metu fiksuojamas per didelis klaidų skaičius, t.y. daugiau nei 2% nuo visų asignavimų. Dėl to svarbu veiksmingai ir skaidriai valdyti ES lėšas, siekiant užtikrinti, kad ES biudžetas padėtų spręsti klausimus, kurie svarbūs piliečiams, bei užtikrintų tvarų ekonomikos augimą.

- ES sanglaudos politika gali tapti svarbia priemone, skatinančia tvarų ekonomikos augimą, mažinančia regionų atskirtį ir priartinančia ES prie žmonių. Mes pasisakome už į rezultatus orientuotą, veiksmingą ir tikslingą sanglaudos politiką, kuri atitiktų tikruosius piliečių poreikius ir skatintų tvarų ekonomikos augimą bei inovacijomis grindžiamą ekonomiką visuose ES regionuose.
- ES turi užtikrinti, kad priešiškos valstybės dempinguodamos produkcijos kainas nesužlugdytų šiandien tvirtai ES ekonomikos ateičiai svarbių ekonomikos sferų.
- Laisvės partija pasisako už vienodas sąlygas visiems ūkininkams valstybėse narėse. Tik vienodos konkurencinės sąlygos žemės ūkyje užtikrins sėkmingą perėjimą prie tvaresnio, našesnio ir ES poreikius patenkinančio žemės ūkio sektoriaus.
- Europos sienų ir pakrančių apsauga turėtų tapti veiksminga ES sienos apsaugos tarnyba, siekiant užtikrinti veiksmingą išorės sienų kontrolę pagal ES teisę. ES taip pat turėtų toliau teikti subalansuotą finansavimą ir pagalbą regionams, iš kurių atvyksta prieglobsčio prašytojai, taip kovojant su migracijos priežastimis. Sieksime, kad ES ir valstybės narės koordinuotų vystomojo bendradarbiavimo politiką, siekiant stabilizuoti migrantų kilmės regionus, skatinti gerojo valdymo praktikas bei sudaryti geresnio gyvenimo galimybes, šalinant nelegalios migracijos priežastis, o ne pasekmes.
- ES negali visiškai užverti savo durų. Teisėta migracija iš 3–ių šalių gali vykti priklausomai nuo ES šalių narių poreikių, kuriuos diktuoja, be kita ko, jų demografinė padėtis. Laisvės partija pritaria siūlymams sukurti daugiau teisėtų būdų atvykti į Europą tiems, kurie ieško darbo, mokosi ar nori investuoti į mūsų ekonomiką. Norime išplėsti ES mėlynosios kortelės taikymo apimtį, kad ji veiktų kaip objektyviais kriterijais pagrįstas visos ES darbo leidimas.

4. KLIMATAS IR APLINKOSAUGA

- Iki 2050 m. išsikeliame tikslą pasiekti, kad ES ekonomika būtų neutrali anglies dioksido atžvilgiu. Kaip tarpinį žingsnį ES turėtų sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį 55 % iki 2030 m., lyginant su 1990 m. lygiu.
- Norėdama išlaikyti savo gyvenimo būdą ir palikti mūsų vaikams sveiką planetą, ES turi būti viena pagrindinių pasaulio jėgų, sprendžiant klimato kaitos, vandenynų būklės ir tvaraus augimo klausimus. Perėjimas prie efektyviai išteklius naudojančios žiedinės ekonomikos turi didžiulį potencialą skatinti darbo vietų kūrimą, augimą ir konkurencingumą. Paryžiaus susitarimas ir anglies dioksido išmetimo mažinimo tikslas padeda išvengti brangiai kainuojančių investicijų į daug anglies dioksido išskiriančias technologijas. Sieksime aiškių taisyklių ir finansinės paramos verslui pereiti prie tvaresnio verslo modelių. Remsime pastangas stiprinti ES ir nacionalines pagalbos priemones verslui, ypač MVĮ, prisitaikyti prie ES tvarumo reikalavimų, siekiant užtikrinti konkurencingumą ir patrauklumą globaliu mastu.
- Norime, kad būtų daugiau investuojama į išmanųjį judumą, tarpvalstybinius ir tvarius infrastruktūros projektus, įskaitant transeuropinius tinklus, visų pirma, geležinkelius. Tai leis mums sklandžiai keliauti iš bet kurio ES taško į kitą ir efektyviai sujungti mūsų Sąjungos piliečius. Greitieji traukiniai turėtų apjungti visus Europos didmiesčius. Siekiant keliauti tvariau turėtų būti užtikrinti kiek įmanoma tiesesni skrydžių maršrutai visoje Europos oro erdvėje.
- Remiame ir skatinsime inovacijas ir palankiai vertiname siekį, kad mūsų keliuose važinėtu daugiau nulinės taršos transporto priemonių ir būtų mažinamas visų transporto rūšių anglies dioksido išmetimo lygis, tačiau kartu keliame tikslą ir investuoti į atitinkamos infrastruktūros tinklą (pvz., elektromobilių pakrovimo stotelių plėtrą), kad kelionės tokiomis transporto priemonėmis taptų kuo patogesnės.
- ES turėtų būti pirmoji, kuri savo keliuose sudarytų sąlygas keliauti autonominiams transporto priemonėms ir novatoriškiems sprendimams žaliojo transporto srityje.
- Išsaugota, švari ir unikali Europos gamta: kiekviena valstybė turi ypatingus gamtos stebuklus, kuriais didžiuojasi ir kurie yra mūsų tapatybės dalis. Kalnai, upės, ežerai, miškai, pievos ir jūros — visi be išimties kenčia žmogaus veiklos padarinius. Visiems reikia pagalbos, norint apsaugoti juos nuo išnykimo ir taršos. Sieksime vieningo valstybių narių į gamtos apsaugą požiūrio, kuris taptų reikšmingu įrankiu, siekiant išsaugoti natūralų Europos grožį ir bioįvairovę.

- Vienas svarbiausių Europos žaliojo kurso tikslų — saugoti ir atkurti gamtą. Deja, tyrimai rodo, jog savanoriškomis priemonėmis Europai nepavyko sustabdyti biologinės įvairovės nykimo. Šiais metais EP priimtas Gamtos atkūrimo reglamentas, kuris numato sausumos, pakrančių, gėlo vandens bei jūrų ekosistemų atkūrimo tikslus. Palaikome šio reglamento nuostatas ir sieksime savalaikio ir tikslingo jo įgyvendinimo, o ateityje palaikysime panašių projektų svarstymą.
- Sieksime priimti sprendimus, kurie užtikrins augalinio maisto prieinamumą kiekvienam ir sveikesnės bei gamtai draugiškesnės mitybos skatinimą.
- Fejerverkai teršia ne tik orą, bet ir kelia grėsmę mus supančiai aplinkai. Pirotechnikos naudojimo metu ore padidėja kietųjų dalelių, metalų junginių, juodosios anglies, azoto oksidų, sieros dioksido, ozono kiekis. Netinkamai surinktos fejerverkų atliekos taip pat gali užteršti vandens telkinius, o dėl keliamo didelio triukšmo kenčia gyvūnai, ypač laukiniai paukščiai. Siūlome peržiūrėti fejerverkų reglamentavimą ir atsisakyti pačių pavojingiausių ir didžiausią žalą darančių fejerverkų kategorijos F4. Siūlome atsisakyti fejerverkų visoje ES.
- Palaikome Europos piliečių iniciatyvą, kuria siekiama uždrausti ūkinių gyvūnų laikymą narvuose, palaikysime iniciatyvas, gerinančias gyvūnų gerovę.
- Sieksime, kad ES visose valstybėse nebūtų galima auginti ir žudyti gyvūnų dėl jų kailio.
- Per metus europietis išmeta apie 180 kg pakuočių atliekų. Spėjama, kad nieko nedarant šis skaičius iki 2030 padidės 20 %. Jei norime, kad Europa nepaskęstų šiukšlėse, reikia stiprinti 1) rūšiavimo infrastruktūrą, 2) didinti pakuočių perdirbamumą, 3) didinti perdirbtų medžiagų naudojimą naujuose produktuose.
- Europos Sąjungoje turėtų atsirasti bendri standartai, leidžiantys naudoti antrines žaliavas naujų produktų gamyboje. Pavyzdžiui, naudotos padangos gali būti lengvai naudojamos tiesiant naujus kelius. Sukūrus bendrą standartą, visose ES šalyse galėtų būti lengviau panaudojamos senos padangos. Taip pat perspektyvu ieškoti bendro standarto antrinių žaliavų naudojimui statybų sektoriuje. Pavyzdžiui, cheminių trąšų gamyboje susidariusias kalcio sulfato atliekas galima naudoti statybiniuose produktuose. Deja, kol kas pirminės žaliavos kainuoja pigiau nei antrinės, todėl tokių standartų įvedimas žymiai padidintų atliekų naudojimą gamyboje.
- Ne paslaptis, jog iš kelių skirtingų medžiagų pagamintos pakuotės yra sunkiai perdirbamos ir dažniausiai virsta šiukšlėmis. Popierinis maišelis su plastiko sluoksniu ar plastikinis indelis, pagamintas iš skirtingų plastikų, dažniausiai tampa neperdirbamas ir keliauja tiesiai į deginimą arba šiukšlyną. ES turėtų būti skatinama gaminti pakuotes iš vienos medžiagos ir palaipsniui atsisakoma visiškai neperdirbamų pakuočių.
- Taip pat šiuo metu pakuotėms iš antrinių žaliavų yra taikomi ypač aukšti reikalavimai, tad sieksime peržiūrėti bei praplėsti perdirbtų medžiagų naudojimo sąlygas. Nuolatinis technologijų vystymasis leidžia vis efektyviau perdirbti įvairias medžiagas, tad svarbu, jog reguliavimas būtų lankstus ir prisitaikantis prie kintančių sąlygų.
- Siekiant sudaryti sąlygas gyventojams rinktis tvaresnius maisto produktus bei nepermokėti už gamtai palankesnę maistą, siūlome suvienodinti PVM tarifą gyvūninės ir augalinės kilmės maistui. Šalys, siekiančios dar labiau populiarinti tvaresnius maisto produktus, skatinamos taikyti mažesnę PVM tarifą augaliniam maistui.
- Nors į daugumą naujovių žmonės linkę žiūrėti atsargiai, siekiant klimatui neutralios Europos labai svarbu sudaryti tinkamas sąlygas naujų technologijų vystymui. Elektra varomi dronai, tręšiantys laukus, ar traktoriai, išmetantys 0 emisijų, yra ne ateitis, o dabartis, sukurta lietuvių. Siūlysiame didesnę finansavimą R&D (ang. Research and Development — moksliniai tyrimai ir technologijų plėtra) veikloms, kurios tiesiogiai prisideda prie gamtai draugiškų technologijų vystymo.